

6. Про встановлення схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів в межах Співтовариства : Директива Європейського Парламенту і Ради 2003/87/ЄС від 13 жовтня 2003 р. *Офіційний вісник Європейського Союзу* від 25.10.2003 – 2003 р., / L 275 /, с. 32.

7. EU Emissions Trading System (EU ETS). URL: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en (дата звернення 14.04.2021)

8. Представництво України при Європейському Союзі. Європейський Зелений Курс (European Green Deal). 30 жовтня 2020 р. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda> (дата звернення 14.04.2021)

9. Про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю) (нова редакція) : Директива Європейського Парламенту і Ради 2010/75/ЄС від 24 листопада 2010 р. *Офіційний вісник Європейського Союзу* від 17.12.2010 – 2010 р., / L 334 /, с. 17.

10. Концепція «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року. URL: <https://mepr.gov.ua/news/34424.html> (дата звернення 14.04.2021)

11. Прикордонне вуглецеве коригування ЄС та виклики для української економіки/енергетики. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/prykordonne-vugletseve-koryguvannia-yes-ta-vyklyky-dlia-ukrainskoi-ekonomiky-energetyky> (дата звернення 14.04.2021)

12. Проєкт Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження державного фонду декарбонізації № 4347 від 09.11.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=70385 (дата звернення 14.04.2021)

13. Шмигаль Д. Досвід Німеччини у справедливій трансформації вугільних регіонів особливо цінний для України. 19 березня 2021 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denis-shmigal-dosvid-nimechchini-u-spravedlivij-transformaciyi-vugilnih-regioniv-osoblivo-cinnij-dlya-ukrayini> (дата звернення 14.04.2021)

14. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. *Офіційний вісник України* від 28.08.2020 – 2020 р., № 67, с. 315, ст. 2155.

Левандовська О. М., аспірант,

Турко К. О., магістрант,

Харківській національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗШИРЕННЯ ЦИФРОВОГО СЕГМЕНТУ ЕКОНОМІКИ

Цифрову економіку можна визначити як сучасний, інноваційний етап економічного розвитку, який базується на інтеграції фізичних та цифрових ресурсів у сферу суспільного виробництва та споживання. Вона

характеризується новими методами генерування, обробки, зберігання та передачі інформації в усіх сферах людського буття.

Цифрова економіка, примножує інформаційний простір, а створення інформаційних продуктів зменшує інформаційні витрати. Це суттєво прискорює та спрощує пошук інформації, її порівняльний аналіз та обмін, а також сприяє зміцненню згуртованості та співпраці компаній. В свою чергу, зазначене впливає на спосіб діяльності суб'єктів господарювання, пошук вигідних умов для життя людей та на взаєморозуміння й взаємодію між населенням країни та його уряд.

Основною передумовою розширення цифрового сегменту економіки є розвиток трансакційного сектору, який включає:

- державне управління;
- дорадчі та інформаційні послуги;
- фінанси;
- оптову та роздрібну торгівлю;

– надання різноманітних засобів масової інформації, персональних та соціальних послуг, на які у розвинутих країнах припадає понад 70 % національної ВВП [1; 2].

Однак сегмент цифрових технологій є дуже скромною складовою глобальної та національної економіки. Його частка у ВВП становить 6 % у країнах ОЕСР (ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку, об'єднує у своєму складі 35 країн світу) та значно менше у країнах, що розвиваються. У США, де 8 з 14 найбільших високотехнологічних компаній у світі за доходами, цифрові технології приносять 7 % ВВП. Цей показник для Ірландії становить 12 % ВВП, хоч дана країна не має власної Кремнієвої долини. Отже, цей показник вважається привабливим для багатьох іноземних компаній, завдяки конкурентному середовищу ведення бізнесу та вигідним ставкам оподаткування. Так, у Кенії, де сектор інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є одним з найбільших в Африці, частка доданої вартості інформаційно-комунікаційних послуг у ВВП становить близько 4 %.

Частка валової доданої вартості сектору ІКТ у валовій доданій вартості економіки Республіки Білорусь зростає за останні 5 років з 3,2 до 5,2 %, а у сфері послуг – до 10,5 %. У 2013–2017 роках експорт телекомунікаційних послуг у Білорусі подвоївся і в 2018 році склав майже 1,5 млрд доларів США. Окрім того, експорт ІКТ-послуг зростає на 18–20 % щороку. У 2017 році кількість абонентів з доступом до Інтернету становила 11,8 млн, 74,4 % населення у віці 6–72 років були користувачами Інтернету, і 73,1 % користувалися ним щодня. Оцифровка мала однаково глибокий вплив на всі сфери економіки та всі ланки суспільного відтворення. Білорусь посідає 32 місце у світовому рейтингу (серед 176 країн) за рівнем розвитку ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології), 21 місце за кількістю абонентів фіксованого широкосмугового доступу до Інтернету [там само].

Світовий та національний досвід показує, що банки, які є домінуючим сегментом економіки будь-якої економічної системи, щодня стикаються з цифровими технологіями. Однак, як зазначають дослідники Ernst & Young та

Cisco, банки не поспішають до цифрової трансформації: 85 % усіх банків у світі включили цифрову трансформацію в багатьох пріоритетних сферах, але лише 19 % вважають, що вони досить зрілі для того, щоб розпочати «цифровий перехід». 7200 опитаних клієнтів банків у 12 країнах 43 % заявили, що банки погано розуміють їх потреби, 37 % не вірять, що банк допоможе їм досягти своїх фінансових цілей, 28 % не довіряють словам «найкращі процентні ставки», 25 % мають намір перейти на обслуговування іншого банку із більш сучасним переліком послуг [там само].

Важливо відзначити, що поняття цифровізації економіки в Україні принципово відрізняється від того, що наразі відбувається у світі. В Україні поняття «цифровізації» сконцентровано винятково на створенні нових видів *сервісів*, що базуються на зборі та аналізі даних з різних фізичних об'єктів (будівель і споруд, транспортних засобів, промислового устаткування тощо) і не охоплює питання кардинальної зміни ситуації у виробничій системі, підходів до проектування, виробництва, збуту та експлуатації цих фізичних об'єктів, що закладено в концепцію Індустрії 4.0. [1, с. 117].

Слід звернути увагу та те, що за оцінками фахівців, українські промисловці під Індустрією 4.0 розуміють переважно закупівлю імпортного обладнання – порівняно сучасного і, бажано, недорогого. На цьому їх бачення модернізації закінчується. За оцінками, ключовою проблемою є США, Німеччина, Італія, Японія, Китай) не розглядають сервіси, що базуються на аналізі «великих даних», як якусь самостійну та самодостатню сферу економічної діяльності. Під «цифровою економікою» вони розуміють саме процеси створення і використання єдиних виробничо-сервісних (або продуктово-сервісних, PSS) систем. Поза такої системи сервісний компонент без фізичного продукту, навіть якщо він базується на самих передових технологіях, таких як нейромережі та Інтернет речей, не дасть істотного економічного ефекту і не може бути повноцінно монетизованим [там само, с. 117–118].

Можна запропонувати визначення головних чинників для української економіки, що є перепорою на шляху до цифрової трансформації [там само, с. 127]. Зокрема, це зовнішні чинники:

- дефіцит цифрових рішень, що враховують специфіку бізнесу компанії;
- нерозвинутість інформаційної інфраструктури;
- відсутність стандартів щодо застосування цифрових технологій;
- нерозвинутість інфраструктури цифрової довіри;
- проблеми міжвідомчої взаємодії;
- недостатність правового регулювання відносин, що формуються у цифрову економіку;
- ідентифікація визначення правового статусу стейкхолдерів;
- відсутність спеціальних заходів державної підтримки використання цифрових технологій компаніями;
- безпека і конфіденційність даних, захист від кіберзлочинності;
- наявність неструктурованих, суперечливих даних.

Окрім того, важливого гальмівного значення в Україні сьогодні набувають ресурсні обмеження, а саме [там само]:

- відсутність власних коштів;
- відсутність інвестиційних ресурсів;
- висока вартість проєктів із застосування цифрових технологій;
- високі витрати на експлуатацію систем, що використовують цифрові технології;
- низький інноваційний потенціал організації;
- недолік можливостей для кооперування з іншими підприємствами та науковими організаціями.

Врешті-решт не можна не згадати і про людський фактор [там само]:

- дефіцит фахівців, які відповідають вимогам цифрової епохи;
- дефіцит кваліфікації у персоналу, який впроваджує та обслуговує цифрові технології;
- технологічна некомпетентність користувачів;
- різний рівень цифрових знань між різними поколіннями;
- небажання співробітників змінювати звичні форми роботи;
- низька цифрова культура громадян.

Список використаних джерел

1. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Київ, Вид-во «Заповіт». 2020. 274 с. URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf
2. Риженко О. Як цифрова економіка змінить Україну. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/16/633057>
3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

Лимарь Д. О., студентка Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту,

Радіонова О. М., кандидат економічних наук, доцент,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ВІРТУАЛЬНИЙ ТУРИЗМ – СЬОГОДЕННИЙ ВИД ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

В кінці ХХ на початку ХХІ століття почався розвиток інформаційних технологій, і це спричинило появу нової форми існування – віртуальної реальності. На сьогодні немає жодної сфери життя, на яку б не вплинули новітні технології, і туризм не став тут винятком. Розвиток інформаційних технологій дав змогу замінити туристові пряме відчуття природних, архітектурних,